

Åttonde roten, tomt 49

Kvarteret Tenngjutaren

Tjugonde roten 1637–57

Kronhusgatans norra sida

Elfte roten 1657–70

öster om östra hamnen nära vallen

Per Olufsson kyrkostöten "Peer Stööt" 8.50 eller 8.49

1663: 1, 1665: 3, 1666–68 "Stötens gård".

M1676: Änkan

Gustavi tomtöreslängd: Per Olsson Stötens (gård) 1 tomt

I utarvslängden 1676 omtalas Per Olofsson kyrkostötens arvingar (drätsel 860)

Michel besökare 1669–70

Börge Lurras eller stadsbåtsman Bengt Börgessons gård?

Med anledning av att gården i tomtöreslängden 1696 kallades *Börge Lurras* gård gav Wilhelm Berg följande skildring av gårdens äldsta historia: Gården ägdes allra först så vitt man vet av en *stadsbåtsman Bengt Börgesson*, måhända densamme som 11.4.1649 hade en rättegång med en hyresgäst, vilken förmenade att hyran borde betraktas som erlagd ("gulden"), när han hade givit värdens hustru en kristningsmössa. Bengt Börgesson resterade 1673 med tomtpenningarna och avled 1673. Till detta kan tilläggas, att det icke finns något bevis för att gården före 1681 skulle ha tillhört Bengt Börgesson. För tiden 1682–95 saknas tomtöreslängder och det är fullt möjligt, att gården då tillhörde en Bengt (Börgesson) Lurra, som bodde i tionde roten 1681 (se 10.91). I ränte- och byggningskollegiets protokoll 7.6.1671 omtalas att Bengt Bergesson Lurra hade arbetat i 12 dagar för att avtjäna ett brott, vilket skulle avföras från hans böter. I kämnärsrätten krävdes den 19.9.1679 Bengt Lurras hustru *Kerstin Eriksdotter* på 12 d smt som betalning för 3 tunnor malt av Lorentz Jung. Bengt Lurra begravdes den 5.6.1691 utom staden och hans hustru begravdes 22.4.1692. Därefter kan gården, som Berg skriver, genom inlösen av de övriga arvingarnas andelar ha övertagits av sonen *Börge Bengtsson*.

Börge Bengtsson och hans hustru *Annika Olofsdotter* lånade 20.5.1694 15 rdr 8 öre av hennes farbroder *Erik Olufsson Wik* (vittnen *Engelbrekt Björnsson* och *Anders Andersson slaktare*). Genom en annan obligation 9.11.1694 pantsatte Börge Bengtsson och hans hustru hus och gård på Kronhusgatan öster om hamnen liggande mellan båtekarlen Anders Svensson i väster och stadstjänaren Olof Järpes änka i öster till *skräddaregesällen Abraham Kröger* för lån av 60 rdr courrant. 1701 ingav Annika Olofsdotter, sal stadsbåtsmannen Börge Bengtssons supplik (EIIa:16, 19.9.1701).

Börge Bengtsson och Annika Olofsdotter sålde gården för 190 d smt till långivaren

Abraham (Joakimsson) Kröger d.ä.

Uppbud den 17.2.1698. 30-penning erlades först 12.6.1717. I fastebrevet står, att husets granne i öster var *stockmakaren Håkan Nilsson*.

I en supplik i dec 1698 (EIIa:14) klagade *stadsbarberaren Jacob Lundbergh* över bönhasar, som ägnade sig åt åderlåtning, speciellt en ”skräddare benämnd Abraham, boende på Kronhusgatan”.

Tomtvärdet angavs 1715 till 150, husvärdet till 320 och löseegendomen till 200. 1717 uppges i upphandlingslängden att Abraham skräddare och hans hustru *Anna Maria Eriksdotter* båda skattade 4,16 d smt: hos dem arbetade *gesällen Anders Strömgren*. Paret hade gift sig i Kristine 4.4.1693 men Abraham Kröger erhöll stolrum i domkyrkan den 4.5.1700, hans hustru Anna Maria Eriksdotter stolrum där 13.11.1702 och en dotter *Christina Kröger* den 8.4.1718. Anna Maria Eriksdotters systerdotter var *järndragare Anders Larssons hustru Brita Ström* (bou 1735:21)

Om Abraham Krögerens barn se 8.40.

Abraham Kröger begravdes 28.8.1723 och hans änka Anna Maria den 17.6.1748. I gården bodde 1730–35 också *gesällen Joakim Kröger och läredrängen Hans Dahl*. Observera att i granngården 8.48 skedde 1753 bouppteckning efter *enrolleringsbåtsmannen Tore Börgessons hustru Gunilla Persdotter* vars söner i föregående äktenskap var Hans och *Peter Dahl*. Båtedrängen Sven Joensson var inneboende 1734. Sonen mästare Joakim Kröger bodde hos modern 1732.

En *Cecilia Kröger* (maka till denne Jockum Kröger, född 14.4.1706, vilken erhöll burskap som skräddaremästare 17.12.1734?) uppsändes av magistraten i februari 1751 till Stockholm för att undervisas i barnmorskekonsten. Hennes man sades vara en sinnessvag skräddare.

Skräddaren David Kröger, född 26.11.1709, död dec 1779, son till Abraham Kröger och hans hustru Anna Maria, hade 1740 övertagit gården och hade då *läregossen Matthias Thiman* och 1753 *läregossen Isak Broman* (RKG 1158) Hans gesäll *Abraham Kröger d.y.* omtalas 1759

Om David Kröger skriver Berg (II:5–6, 401): ”Gjorde 1773 cession. Avled i fattighuset, där han intagits till fribröds åtnjutande.” Gift 1/ *Margareta*, död 21.4.1767, bou 20.10. s.å, då Kröger uppgavs ha ägt hus och tomt på Kronhusgatan, som

som han 30.8.1763 sålde till grannen i öster *hökaren Lars Hangström* mot förbehåll av nyttjanderätten till en kammare över porten samt nödigt vedrum och uthus i makarnas livstid; 2/ *Margareta Svensdotter Westberg* (*Wetterberg?*).

1761 ville skräddaren *Joh. Fred. Delffendahl* börda gården, som varit hans hustrus sal farmor och skräddaren Jockum Kröger tillhörig. (Dessa fakta gäller troligen gården väster här om 8.48.)

Den 5.11.1765 ägde auktion rum på *hökaren Lars Hangströms* på Kronhusgatan belägna hus och gård, som han tillhandlat sig av skräddaremästare David Kröger. Den utbjöds med därå av Hangström gjorda nybyggnader till *rådman Johan Mellenbergs* intecknade fordrans betalande: den angavs vara värd 3833 daler. (Se 8.50, där denna tomthistoria skildrats liksom 8.40.) Auktionen uppskötts till 28.7.1766, då gården inropades för 2 515 daler av

trähandlare James Marshall. I en supplik till magistraten den 15.9.1768 (EIIb:131) klagade James Marshall över att Handels societeten hade avslagit hans föreningsansökan. Han hade varit borgare i staden i 16 år. Han påminde om att herrar *Carl Jönsson, Anders Enander och Lars Wetterman*, som även liksom han hade idkat trähandel, hade fått den sökta föreningen. James Marshall var född utom riket och kunde därför inte förete bevis över tjänste- och läroår. Hans första husbonde hade avlidit.

Hans *hustru Sara Marshall* skrev i en annan supplik (EIIb:145, 12.2.1771) angående den ”bedrövliga underrättelsen” att Göta hovrätt befallt, att hennes mans handelsman Marshalls och hennes fasta egendom skulle intecknas och den tillika med alla dem tillhöriga lösören beläggas med kvarstad. Detta hade skett för en borgen som hennes man hade ingått för *avlidne kronobefallningsmannen Carl Magnus Ferling*. – Hon hade varken vetat om denna hennes mans borgen eller samtyckt till den. Hon talade om ”bägges vår ålderdom”.

Snickare Peter (Fredrik) Schmitt (von Hoija)

omtalas som ägare av gården 1770. Han erhöll burskap som snickaremästare i Göteborg den 23.6.1768 (en namne, också snickare fick burskap 9.12.1796). Han avled i juli 1784 och efterlämnade enl bou 25.2.1786 hus och gård på Kronhusgatan, värderad 666:32 rdr specie. G. 9.10.1763 med *Anna Elisabeth Zimmerman*, döpt 6.5.1737, död 24.5.1814, dotter till *snickaremästare Johan Martin Zimmerman*, född 1694, död 1751 och *Christina Ahlquist*, död 1752, samt omgift med

snickare Petter Mehler (Miller) 1787–1827.

Snickaremästare Peter Miller var född c:a 1727 och avled 100-årig 21.1.1827 (enl kyrkoboken, i bou står 14.1). Han ägde ett litet grundmurat stenhus med tomtnummer 8.49, sålt på auktion 28.6. 182?. till styvsonen *snickare Diedrich Ludwig Schmidt* för 2000 rdr banco (uppbud av Millers arvingar den 23.6.1828). Se Berg II:7–8, 286.